

בעריכת אשר פויכטוונגר
alongarin@gmail.com

נעלה!

כניסת שבת 17: 37
מוצאי שבת 18: 34

עלון

גרעין תורני הרצליה

"ולך יקום אלוהים..."

מס' 1126 פרשת בראשית ה'תש"פ

הרב דוד הורדן

ראש הגרעין התורני הרצליה

תורת חיים

קודם שנברא העולם

אלא לכבודו". כלומר, כל המגמה של בריאת העולם היא הופעת כבודו של הקדוש ברוך הוא. זהו כיסא הכבוד, שהוא הופעת כבוד ה'. אם כן, כיסא הכבוד קדם לבריאתו של העולם, וכל עניינה של בריאת העולם הוא הופעה וגילוי של כיסא כבודו. "השמים כסאי והארץ הדום רגלי".

המדרש מוסיף ואומר: רבי אהבה רבי זעירא אמר: אף התשובה [קדמה לעולם], שנאמר 'בטרם הרים יולדו', כלומר, המגמה של העולם היא בריאה שהיא השתלשלות מהמקור האלוקי העליון על מנת לחזור אליו. החטא מוכן, אי אפשר לעולם בלעדיו, אבל ישנה תשובה שהיא תרופה. ואל יאמר אדם - איך אפשר להתמודד עם כל המשימות, עם כל התפקידים, עם כל המצוות, עם כל החובות שהקדוש ברוך הוא מטיל עלינו, הרי "אין צדיק בארץ אשר יעשה-טוב ולא יחטא", התשובה לכך היא: שיש תשובה. "שבע יפול צדיק וקם".

התורה היא מקור הבריאה והיא מגמת הבריאה, שכן גילוי כבודו של ריבונו של עולם בעולם הוא על-ידי כך שעושים את רצונו, לומדים את תורתו ומכירים את חכמתו. וכמובן, מי יקיים את דבר ה' בעולם ויגלה את אורה של התורה? אלו ישראל. אם כן זה מה שאומר המדרש שהאבות, ישראל, בית-המקדש וישו של משיח עלו במחשבה תחילה. כלומר, ודאי שבפועל הם נבראו אחרי בריאת העולם אבל הם עלו במחשבה להיברא כבר קודם הבריאה. "סוף מעשה במחשבה תחילה" - כל בריאת העולם היא בשביל המחשבה הזאת, בשביל שיתגלה כבודו של ריבונו של עולם על-ידי ישראל. וכשמדברים על ישראל זה כמובן מתחיל באבות שהם השורש, ונמשך אל המגמה העתידית של ישראל על-ידי שמו של משיח. ושיא ההופעה של הכבוד האלוקי יהיה בבניין בית-המקדש. כל אלו עלו במחשבה תחילה, ובשבילם נברא העולם.

וכפי שממשיך המדרש ואומר: אמר רבי אבא בר כהנא: התורה קדמה לכיסא הכבוד, שנאמר 'ה' קנני ראשית דרכו' קודם לאותו שכתוב בו 'נכון כסאך מאז'. ר' הונא ור' ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק אמרו: מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר.

כלומר, המחשבה לברוא את עם ישראל קדמה לכל דבר, היא היתה ראשית המגמה. בשבילם נברא העולם, התורה, בית-המקדש וכו' - הכל כדי שיופיעו ישראל.

ובתנא דבי אליהו מי קדם למי תורה או ישראל והמסקנה היא שישיראל קדמו לתורה, שכן כל מה שנבראה התורה זה בשביל שתתגלה על-ידי עם ישראל, ואם אין ישראל אין תורה.

תחילת הפרשה עוסקת בבריאת העולם. אך לימדונו חז"ל שששה דברים קדמו לבריאת העולם: יש מהם שנבראו, ויש מהם שעלו במחשבה להיבראות.

התורה וכסא הכבוד נבראו. תורה מניין? שנאמר 'ה' קנני ראשית דרכו'.

כסא הכבוד מניין? דכתיב 'נכון כסאך מאז...'

האבות וישראל ובית-המקדש ושמו של משיח עלו במחשבה להיבראות.

האבות מניין? שנאמר 'כענבים במדבר...'

ישראל מניין? שנאמר 'זכור עדתך קנית קדם'.

בית-המקדש מניין? שנאמר 'כסא כבוד מרום מראשון...'

שמו של משיח מניין? שנאמר 'יהי שמו לעולם...'

אמנם חכמים מביאים מקורות מן הפסוקים, אבל בעצם הרעיון העומד מאחורי הדברים הוא שקודם שנברא העולם - היתה לו מגמה. לקדוש ברוך הוא היתה מטרה בבריאת העולם. יש תוכן, כיוון, עניין, שבשבילו העולם נברא. ומהו עניינו של העולם? אלו הדברים שקדמו לעולם, אלו הדברים שהעולם נברא כדי שהם יופיעו.

הדבר הראשון שמציין המדרש שקדם לעולם הוא התורה, שהיא מקור העולם והיא מגמת העולם. וכן הירושלמי-מתרגם "בראשית ברא אלקים" - בחוכמא, בתורה. וכפי שפירשו חז"ל: "בראשית" - בשביל ראשית, ו"אין ראשית אלא תורה".

"ה' בחכמה יסד ארץ" - כלומר, החכמה היא המקור שממנו נמשכת הבריאה, ובה ברא אלוקים את השמים ואת הארץ. והחכמה היא כמובן התורה. הקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם. כמו אדם שרוצה לבנות בית, מכין תוכניות, ולפי התוכניות הוא בונה את הבית, אמנם הקדוש ברוך הוא לא צריך לכתוב תוכניות.

המהר"ל בהקדמתו ל"תפארת ישראל" כותב שבבניית בית, אפשר לזרוק אחרי הבנייה את התוכניות, אפשר אפילו לשכוח איך נבנה הבית, משום שהבית איננו תלוי בתוכניות. אך התורה אינה כן. התורה היא מקור הבריאה במובן זה שהיא הרעיון המתממש בעולם בכל רגע. בתורה טמון התוכן הפנימי של כל עניינו של העולם. העולם הוא גילוי, הופעה של עניינה של התורה, של הרעיון של התורה. ככל שהעולם מחובר יותר לתורה הוא יותר מתקיים

הדבר השני שמציין המדרש שקדם לעולם הוא כיסא הכבוד. משמעות הדברים היא כמו שאמרו חכמים בפרקי אבות - "כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא ברא